

Maandblad van de Verenigde Protestantse Kerk in België

Nr. 10| oktober 2003| 25ste jaargang

Open

Durf te komen uit je veiligheid, je huls.
Durf jouw kern open te leggen.

Durf je te begeven aan de rand,
je handen uitstekend,
je ogen ziende,
je oren luisterend.
Openbrekend.

Durf te gaan,
je eigen angsten tegemoet.
De kern van je geloven te laten zien,
te laten voelen, te doen.
Openbarend.

Vertrouwend op Haar die jou vasthoudt
op de rand van moeiten en verdriet;
op de rand van teleurstelling, pijn en bitterheid;
op de rand van leven.
Openend.

Hem te ontmoeten, te vinden in de ander waar ook,
ergens, aan de rand,
in de kern van mens zijn, vast te houden.
Zoekend naar openingen.

Hadewey Buitenwerf - van der Meer

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Ds. Daniël Vanescote

Redactieteam

Mevr. Eef Van der Linden
Mevr. Bea Smetryns-Baetens
Ds. Dick Wursten

Redactieadres:

Marsveldstraat 5 - 1050 Brussel
tel.: +32-(0)2-511 44 71
fax.: +32-(0)2-511 28 90
E-mail: info@vpkb.be

Web-site Internet:

<http://www.protestanet.be/VPKB>

Prijzen INFO

Individueel abonnement: Euro 10.50

Groepsabonnement: Euro 8.70
(vanaf minimum 5 exemplaren
naar éénzelfde adres)

Steunabonnement: Euro 12.00

Storten kan op rekeningnummer
068-0715800-64 van de Verenigde
Protestantse Kerk in België,
Marsveldstraat 5, 1050 Brussel.

De redactie behoudt zich het recht
voor om bepaalde artikels niet te
publiceren, indien nodig in te kor-
ten en/of redactioneel te bewer-
ken. Zij is niet verantwoordelijk
voor de inhoud van de artikels en
slechts ten dele voor de stijl.

Organisaties en bladen die niet
tot de VPKB behoren en artikels
uit het maandblad INFO geheel of
gedeeltelijk wensen over te ne-
men of te verwerken, dienen dit
schriftelijk aan te vragen.

Sluitingsdatum INFO november
2003: donderdag 16 oktober
uiterlijk om 10.00u.

Uit de redactie geklapt...

INFO is de afgelopen tijd nogal ver-
anderd : nieuwe redactieleden, een
nieuwe lay-out én nog eens een
nieuw redactielid.

Dit laatste betekent opnieuw afspra-
ken maken en de violen op elkaar
afstemmen, zodat vooral praktisch
een en ander goed geregeld blijft.

We zetten echter het beleid dat
Lieve Van den Aemele achtergelaten
heeft verder. Systematisch worden
mensen gevraagd om artikelen te
schrijven. Van een nieuwsbulletin
willen we komen tot een blad dat
ook stof tot praten geeft, waarin
ideeën naar voren kunnen komen en
waar mogelijke standpunten naast
elkaar kunnen komen te staan. Dit
zal ook van de redactie openheid en
wat communicatieve vaardigheid
vragen.

Dank, aan de mensen die deze keer
een bijdrage leverden aan dit blad.

Hetzij door hun teksten, hetzij door
suggesties en bemerkingen.

Voor de volgende maand verwachten
we uw kopij uiterlijk 16 oktober om
10u. En mocht u nog ideeën hebben
voor een nieuwe naam, de sluitings-
datum om mee te dingen is nog niet
verstrekken.

namens de redactie
Eefje VAN DER LINDEN

Inhoud

blz.

- 02 Colofon
Uit de redactie geklapt
Inhoud
- 03 Woord van de voorzitter
Schriftwerk
- 04 Waar ik het met u over zou
willen hebben
- 06 Nieuws uit de synodale raad
- 07 Nieuws uit de coördinaties
Missionaire gemeente-
opbouw
- 08 VPKB-Volwassenenvorming

blz.

- 09 Op Vrije Voeten
- 10 Kindernevendienst
Protestantse solidariteit
- 11 Agenda
Nieuws uit de gemeenten
- 12 Nieuws uit de Faculteit -
In de wandelgangen
- 13 Aankondiging -
Nieuws van hier en daar
- 19 Wijzigingen jaarboekje
- 20 Protestantse Omroep -
Humor in de kerk

Schriftwerk

De vrucht van de Geest is liefde

Maar de vrucht van de Geest is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing (Galaten 5:22)

Eind van deze maand viert (?) de protestantse wereld de Hervorming. Op 31 oktober 1517 sloeg Luther 95 stellingen (in het Latijn) aan de slotkapel te Wittenberg met felle kritiek tegen de aflatenhandel. Was een aflaat aanvankelijk een kerkelijke kwijtschelding van zonden, de kerk zag daarna 'brood' in het verdienen aan zonden van mensen. Er werd dus een handel opgezet: de kerk (priesters) vergeeft je fouten en als je goed betaalt ook de fouten die je nog zult maken, evenals die van al je overleden familie.

Enkele stellingen: 1. *Toen onze Heer en Meester Jezus Christus zei: 'Doet boete', wilde Hij dat het hele leven van zijn gelovigen een voortdurende boete is.* 32. *Wie denken door aflaatbrieven zeker te zijn van hun zaligheid, zullen met hun leraars onder het oordeel vallen.* 45. *Men moet de christenen leren, dat wie zijn naaste gebrek laat lijden en daar niets aan doet, maar wel een aflaat koopt, niet de pauselijke aflaat verkrijgt, maar Gods toorn op zich laadt.* 67. *De aflaat, die door de predikers als 'de grootste genade' verkondigd wordt, moet inderdaad 'groot' heten in die zin, dat hij veel opbrengt.*

Voor Luther waren de stellingen geen breuk met de kerk, maar voor o.a. paus Leo X lag dat anders; hij zag dat Tetzl (aflatenhandelaar in Duitsland) minder inkomsten kreeg. Luther werd beschuldigd van ketterij, kreeg de kans om alles in te trekken, maar weigerde.

Luthers verzet tegen de aflatenhandel is één facet, belangrijker is zijn ontdekking dat de mens wordt gerechtvaardigd door het geloof en niet (louter) door de werken der wet. Eigen inspanningen om voor God rechtvaardig te zijn maken je niet tot christen, maar enkel Chris-

tus vergevende liefde. In het spoor van Luther hebben velen gewezen op het belang van geloof en genade. En allen kwamen zij terug bij Jezus en Zijn liefde voor de mens.

Paulus heeft dit in een theologisch systeem gezet. Zijn theologie gaat uit van centrale grondwoorden. In de Galatenbrief bijvoorbeeld plaatst hij de werken der wet tegenover het geloof in Christus. Wie heil verwacht van de werken doet afbreuk aan lijden en sterven van Christus, wie de wet verheft tot de poort die toegang geeft tot de Christus, degradeert het geloof. Maar, zegt hij, in Christus zijn alle verschillen verdwenen. Wie anderen de wet oplegt verdraait het evangelie, want evangelie is vrijheid.

In Galaten 5 stelt hij dat de vrucht van de Geest liefde is. Hij gebruikt daarvoor het woord "agapè" en niet "eros"; bij dit laatste woord gaat het om een menselijk streven naar een steeds grotere levensverrijking, zowel op seksueel als op religieus gebied. 'Eros' zoekt iets, dat voor mij waarde heeft; het schijnt te gaan om de ander, maar het is "ik-gericht". In het Nieuwe Testament komt de "agapè" van God die liefde is. "Agapè" is gevende liefde, het is liefde-zonder-grenzen.

Gods liefde legt geen last op de schouders, want het is niet Zijn bedoeling de mens naar beneden te duwen, maar juist op te heffen, te bevrijden. Dat schept de mogelijkheid om echt samen te leven. God geeft ons namelijk de Ware Mens naast ons, die met ons wil samenleven. Zo wordt het leven van de mens besloten binnen de liefde van God, die openbaar werd in de persoon, de dienst en het offer van Zijn Zoon Jezus Christus.

*Ds. Cor DE BEUN,
predikant te Brugge*

Synodevoorzitter aan het woord

Zal God optreden in de Europese Conventie ?

Deze vraag wordt soms vurig besproken en bepaalde personaliteiten en staten die nog geen lid zijn van de Europese Unie leggen veel gewicht in de schaal om te verkrijgen, dat God een stoeltje krijgt in deze basistekst voor het nieuwe Europa.

België en Frankrijk nog meer (om maar twee landen te noemen) maken deel uit van het vrijzinnige gedeelte. U weet hoe hard de vrijzinnigen eraan werken om elk religieus tintje uit de publieke sfeer te laten verdwijnen. Religieuze feesten worden ontkerstend. Soms wordt het zeer moeilijk om een religieuze plechtigheid te vieren op feestdagen aangezien ervoor moet gezorgd worden dat alle levensbeschouwelijke gevoeligheden op die dag kunnen bijeengebracht worden - de christelijke identiteit moet dus met een sluier bedekt worden.

Ik ben geen fanaticus maar met ontsteltenis stel ik vast hoe een volk zijn wortels doorhakt, op zijn verleden spuw, zijn oorsprong ontkent en verloochent. Ik vraag me met enige ongerustheid af : zal het Europa van morgen "negationistisch" zijn op religieus vlak ?

Ik pleit voor de erkenning van een christelijke erfenis voor Europa en ook voor een joodse en islamitische erfenis veeleer dan voor de huidige formule, die van een "geestelijke" erfenis spreekt (maximale toegeving voor de laïciteit). God zelf moet niet in de Europese Conventie vermeld worden aangezien dit alleen maar aanleiding geeft tot problemen maar we moeten weten en erkennen waar wij vandaan komen, welke waarden onze landen gevormd hebben, waarden die vandaag zo belangrijk zijn geworden zoals vrijheid, gelijkheid, broederlijkheid... maar ook solidariteit. Lees opnieuw het Evangelie en denk erover na : van waar komen onze Westerse waarden?

Hebt u trouwens het muntstuk van Euro 2 uit Nederland eens van wat dichterbij betracht ? Zeer bescheiden, maar God is gebleven : "Je maintiendrai !"

Waar ik het met u over zou willen hebben

Coördinatie Administratie en Financiën

Dr. Guy LIAGRE schreef onlangs in INFO een artikel over vrijwilligerswerk. Hij geeft als één van de aspecten de kerkelijke dienstverlening aan. Hiervan is bij ons het meest bekend en vertrouwd het werk dat gebeurt in de plaatselijke gemeente en misschien, wat meer uit ons gezichtsveld, in het district. Het gebeuren in Brussel is hopelijk langzamerhand ook wat bekender voor de trouwe INFO-lezer; maar realiseren wij ons wel hoeveel vrijwilligerswerk schuil gaat achter de "coördinaties"?

De coördinatie **Administratie en Financiën**, waarin ondergetekende, samen met zijn Franstalige collega, Pierre DELAVIGNETTE, zijn vrijwilligerssteentje als coördinator bijdraagt, omvat een tamelijk concrete materie. Is dit de reden dat het de coördinatie is met in haar werkgroepen de minste predikanten?

Als ik het over *werkgroepen* heb, alle vroegere commissies zijn immers bij synodebesluit werkgroepen geworden, is dit waarschijnlijk ten dele voorlopig. Op de volgende synodevergadering wordt namelijk voorgesteld een aantal werkgroepen op nieuw commissies te laten worden. De leden hiervan worden, in tegenstelling tot die van de werkgroepen, gekozen op de synodevergadering.

Onze coördinatie omvat dan:

Commissies:

- Verificatie
- Juridische Raad

Werkgroepen:

- Projecten
- Financiën
- Constitutie, Kerkorde en andere reglementen
- Voordracht kandidaturen
- Archieven

De **commissie Verificatie** heeft als taak jaarlijks de boeken van de Centrale kas te controleren en verslag uit te brengen aan de synodevergadering. Uiteraard dienen de leden goed boekhoudkundig onderlegd te zijn.

De **Juridische Raad** bestaat uit een aantal juristen, of op z'n minst juridisch geschoolde personen, waarvan wij er gelukkig een aantal binnen onze kerk hebben. De Raad kan adviseren bij zware juridische problemen, maar is ook beschikbaar voor het beoordelen van reglementen of beslissingen, en dit voor de hele kerk, van kerkenraden tot synodale raad.

De **werkgroep projecten** bestaat uit een zevental personen en heeft al jarenlang dhr. Jean LENDERS als voorzitter. Deze wordt in het kader van de werkgroep bijgestaan door de centrale penningmeester en de bureauchef. De andere leden zijn ingedeeld in een cel "gebouwen" en een cel "sociaal". Daarnaast zijn er een aantal architecten beschikbaar voor advies.

De werkzaamheden van de werkgroep zijn de volgende:
- Op basis van de informatie en gegevens uit de ingediende dossiers, moet men deze evalueren en coördi-

neren. Dit geschiedt rekening houdend met de middelen welke aan de werkgroep door de hulpverlenende organisaties ter beschikking worden gesteld en de daaraan verbonden criteria. Daarnaast kan voor een klein deel geput worden uit het garantiefonds van de VPKB.

- Hulp en raad bij de subsidieaanvragen en interventies bij de burgerlijke overheden.

- Bezoeken ter plaatse en onderzoek van de projecten waarvoor hulp is aangevraagd.

- Opstellen en indienen van de subsidieaanvragen, voortvloeiend uit de aanvragen voor hulp, bij de internationale hulporganisaties en diaconale instellingen.

Deze organisaties zijn:

- Evangelische Kirche im Rheinland
- Gustav-Adolf-Werk
- Missionair en Diaconaal Werk en Oecumenische relaties (NL)

De **werkgroep financiën** bestaat uit één afgevaardigde per district, liefst de penningmeester. Zij adviseert de centrale penningmeester in het dagelijks financieel beheer en beoordeelt de door hem opgestelde rekeningen en begrotingen. Daarnaast zijn er een aantal studiegroepen, die zich bezighouden met

specifieke zaken zoals pensioenen en predikantswedden.

De **werkgroep constitutie, kerkorde en andere reglementen** bestaat uit een vijftal leden.

Daarnaast werken beide coördinatoren, meer dan bij andere werkgroepen ook actief mee.

De taak bestaat uit het correct formuleren van voorstellen tot herziening en/of aanvulling van reglementen, in het bijzonder constitutie en kerkorde. Deze taak is zeker niet eenvoudig. Een besluit moet duidelijk worden weergegeven zonder dat er verschillende interpretaties mogelijk zijn en er geen tegenstrijdigheden zijn met andere artikelen. Vaak wordt er in deze groep langdurig gediscussieerd om alle komma's op de juiste plaats te krijgen.

Het afgelopen jaar heeft de werkgroep zeer veel gerealiseerd : er liggen voor de volgende synode een groot aantal voorstellen tot wijziging van constitutie en kerkorde op tafel. Het gaat om aanpassingen naar aanleiding van vroegere genomen besluiten, de coördinaties en de ARPEE.

De **werkgroep voordrachten kandidaturen** heeft tot taak kandidaturen voor de verschillende functies in de synodale raad, synodevergadering en commissies te verzamelen en/of op te zoeken. Daarnaast moet de verkiesbaarheid getoetst worden aan Kerkorde en Constitutie en moet de persoonlijke toestemming van de kandidaat worden verkregen.

De juiste structuur van deze werkgroep hopen wij binnenkort op punt te stellen.

De **werkgroep archieven**.

Naast het praktisch nut is het een wettelijke verplichting dat onze kerk een deugdelijk archief heeft. Een aantal personen heeft als taak dit te realiseren, maar ze hebben een pro-

bleem : er zou meer mankracht moeten zijn. Daarnaast is er behoefte aan meer ruimte, maar het vinden hiervan is zeker niet evident.

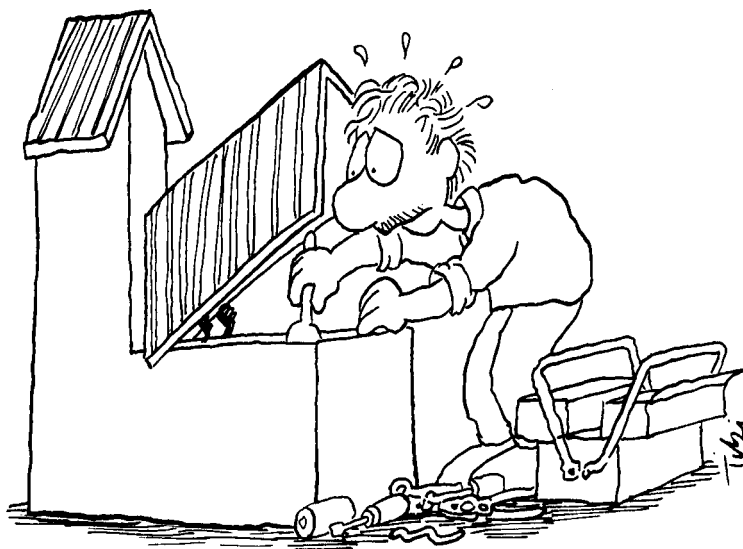
De coördinatie **Administratie en Financiën** heeft dus een

dertigtal vrijwilligers aan het werk, aan wie een woord van dank hierbij zeker op zijn plaats is !

Om te voorkomen dat er steeds een beroep wordt gedaan op dezelfde personen, zou een wervingsreserve moeten worden aangelegd. Dit was vanaf het ontstaan van de coördinaties de bedoeling, maar het is er nooit van gekomen.

Heeft u dus interesse in één van bovenstaande facetten van ons kerkelijk leven, en nog wat tijd over voor de kerk, laat het ons weten. Dit kan rechtstreeks aan een coördinator, of via uw districtsbestuur.

Wim TEN KATE,
coördinator.

Nieuws uit de Synodale Raad

Huidige situatie van de vacante predikantsplaatsen

Predikantsplaatsen, erkend door de Staat

Consulent

Telefoon

WEST-HENEGOUWEN

Baudour (2de predikant) *
Frameries
Haine-St-Paul (Jolimont)
Mons wordt bediend vanaf januari 2004 (Philippe FROMONT)
Pâturages (1ste predikant) vacant vanaf volgende zomer

Claude GODRY
Mauricette DESPONTIN

065/33.72.05
071/34.21.32

OOST-HENEGOUWEN – NAMEN- LUXEMBURG

Chimay (vacant vanaf 1 juli 2004)
Courcelles
Dinant-Morville *
Farciennes-Gilly

Jeanne SOMER
Asukulu MULENGWA
Volker BRANDT

02/687.83.41
071/32.35.89
071/42.27.12

LUIK

Liège-Rédemption
Nessonvaux *
Seraing-Centre (vacant vanaf volgende zomer)

Florent SPITS

04/387.48.57

FRANSTALIG BRABANT

Bruxelles-Botanique
Bruxelles-Musée (2de predikant)
Ixelles (2de predikant)
Louvain-la-Neuve (2de predikant) *

Marc DANDOY
Guy LIAGRE

02/653.44.20
02/463.28.54

OOST- EN WEST-VLAANDEREN

De Panne *
Geraardsbergen
Ieper
056/21.49.52050/35.50.84
Maria-Horebeke
Menen

Willem DOUWES
Johan TEMMERMANCor DE BEUN

053/68.46.03

Johan TEMMERMAN
Frans BLOKLAND

056/21.49.52
059/70.77.08

ANTWERPEN-BRABANT-LIMBURG

SOW-Brussel (2de predikant)
SOW WOTO (1ste predikant)
Genk

Willy WILLEMS
Dick WURSTEN

02/305.80.81
03/216.26.68

* Predikantsplaatsen, niet erkend door de Staat

Nieuws uit de coördinaties

De werkgroep Missionaire gemeente Opbouw en het VPKB-Volwassenenvormingswerk presenteren

Als het allemaal te veel wordt...

Verlichting door Diaconaal Handelen

Vlaamse Diaconale Dag 2003 -

30 ste editie

zaterdag 18 oktober 2003

VPKB Turnhout

Gierlesesteenweg 188 - Turnhout

Psychisch lijden is één van de meest voorkomende ziekten in de westerse maatschappij toch wordt dit lijden sociaal moeilijk aanvaard. De omgeving begrijpt namelijk vaak niet wat er aan de hand is, wat leidt tot onbegrip, vervreemding en verdriet.

Anderzijds wordt ook dikwijls vergeten dat het leven van de familie van de zieke op zijn kop wordt gezet. De zieke kan immers zijn steentje niet meer bijdragen aan de dagelijkse dingen. Alles lijkt hem, haar onmogelijk moeilijk waardoor familieleden materieel, fysisch en psychisch extra inspanningen moeten leveren.

Ook binnen onze gemeenten worden personen en gezinnen getroffen. Geloven vrijwaart immers gelovigen niet voor psychisch lijden...

Hoe wij desbetreffende personen en hun families kunnen helpen en ondersteunen is het centrale thema op de 30ste Vlaamse diaconale dag.

Onder meer twee ervaren sprekers, deskundigen zullen ons begeleiden bij het zoeken naar een pastoraal-diaconale houding.

Deze dag staat open voor predikanten, gemeenteleden, jong en oud die meer willen weten over dit maatschappelijk belangrijke thema.

Vanaf **9.30 uur** ontvangen we u met een kop koffie en thee. Het programma zelf vangt aan om 10.00 uur en we eindigen rond **16.00 uur**.

Gelieve zelf een lunchpakket mee te brengen.

Wenst u meer informatie dan kunt u steeds de missionaire (jeugd)-werker binnen de VPKB contacteren.

*Koen De Bruycker
09 225 08 98
koen.de.bruycker@skynet.be*

Nieuws uit de coördinaties

VPKB-Volwassenenvormingswerk

Wanneer u op zoek bent naar langlopende vorming rond zingeving en geloven... dan kunt u binnen het volwassenenvormingswerk aansluiten in Brussel en een aantal modules binnen het VCGO volgen of u kunt starten in Bouwel bij WTM, een partner binnen het samenwerkingsverband Motief vzw waar het volwassenenvormingswerk sinds 1994 deel van uit maakt.

Beide opleidingen stellen we hieronder aan u voor:

De basisopleiding

In september gaat de basisopleiding van de Werkplaats voor Theologie en Maatschappij van start. De thema's die stof tot leren geven, zijn thema's waarmee we dagelijks geconfronteerd worden: in de omgang met familie en vrienden, bij het bekijken van het journaal, in ons persoonlijk zoeken naar betekenis en zin, in ons zoeken naar verbondenheid en gemeenschap vormen. We beogen een manier van 'samen leren' waarbij theorie en praktijk, persoonlijke verlangens en inzet voor anderen, het persoonlijke en het politieke, krant en bijbel... dicht bij elkaar worden gehouden. De Basisopleiding wil een oefenplaats zijn in het respectvol omgaan met een veelvoud van visies en een laboratorium voor het ontwikkelen van solidariteit en gerechtigheid. De

Basisopleiding loopt over twee jaar, en wordt gegeven in Epsilon, Droomland 10 in Bouwel (bereikbaar per trein). Meer info over de Basisopleiding of de programmabrochure vind je op onze website of kan je opvragen bij: Werkplaats voor Theologie en Maatschappij
Tel: 014/51.35.43 E-mail: wtm@skynet.be Webstek : <http://wtm.scw.be>

Theologische vorming voor gemeenteleden

Voor iedereen die vragen en thema's over zingeven en geloven wil uitdiepen, de achtergronden van de bijbel wil bestuderen en wil ingaan op de verschillende perspectieven van de christelijke

tradities kan binnen het VCGO programma de theologische en filosofische basis volgen. Aan bod komen Oude en Nieuwe testament, dogmatiek, hermeneutiek, Judaïca, kerkgeschiedenis, theologische actualiteit, kerkgeschiedenis en oecumene/zending.

In september 2004 start in het gebouw van de UFGP deze opleiding. Het gehele traject loopt over drie jaar en wordt gegeven op de Universitaire Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid te Brussel.

Informatie en een uitgebreide brochure kunt u opvragen bij:
Volwassenenvormingswerk/VPKB
Tel. 02/510 61 62 en e-mail vvwerk@vpkb.be

Een gemeente stelt zich voor

De gemeente Turnhout als duiventil

Het woord "duiventil" heeft in de oren van veel mensen geen goede klank. Zo hoor ik nog het vermaan van een vroegere hoogleraar die met een onvervalst Gronings accent de studenten op het hart drukte niet na aanvang van het college binnen te treden: "'t is hier ja geen duiv'ntil."

Toch moet ik aan die duiventil denken als ik een beeld voor onze gemeente zoek. Ik bedoel dat niet zo negatief, ten slotte is de duif een symbool van vernieuwing en van de Heilige Geest. In het gesprek met Nicodemus zegt Jezus dat al wie uit water en Geest opnieuw wordt geboren is: "als de wind die blaast waarheen hij wil en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet vanwaar hij komt en waar hij heengaat." (Joh. 3:8)

Zo zien we in onze gemeente nogal eens mensen komen, een tijdlang blijven en dan ook weer gaan, bijvoorbeeld omdat ze tijdelijk werk vonden in de omgeving. We willen voor hen een goede duiventil zijn. In deze tijd hebben we een aantal mensen mogen dopen, volwassenen en ook kinderen. Dat gaf steeds bijzondere en ook goed bezochte diensten, waaraan de goede herinnering ons dankbaar stemt. Nu staan we weer aan het begin van het nieuwe seizoen. Er is een programma opgesteld dat naar we hopen veel mensen aanspreekt. We moeten ons blijven vormen en ons bewust maken van de opdracht die we als gemeente hebben. We zullen immers als getuigen van Jezus Christus mogen dienen, we zijn niet gewend zijn het er zo dik op te leggen, maar

het mag ook wel eens iets méér zijn. We hopen dat de Heer ons daartoe wil zegenen. Er is verder wat onrust geweest onder de vreemdelingen onder ons wegens dreigende uitzettingen. Een van onze mensen zat al vast op Zaventem. Toch is ook zij weer teruggekeerd. Als je er op let, gebeuren bij ons ook mooie dingen. We zijn dit jaar voor onze jaarlijkse uitstap naar Boechout geweest. Misschien zijn we de enige gemeente die eens per jaar de deur dicht laat en bij een ander op bezoek gaat. Je krijgt dan een indruk van hoe het elders gaat en dat is verruimend. Andersom zijn gemeenten, groepen en individuen bij ons natuurlijk ook welkom. U allen zegen wensend voor de komende periode.

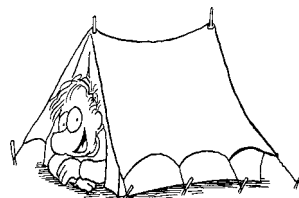
Ds. Klaas WATERLANDER

Nieuws uit de coördinaties

Jeugddienst Op Vrije Voeten

De weekends van Op Vrije Voeten

*2003 is het internationaal jaar voor mensen met een handicap !!!
Dit zal dan ook het thema zijn van de weekends van dit najaar.*

Tienerweekend

zaterdag 10 – zondag 11 oktober
voor tieners tussen 12 en 15 jaar
Plaats: De Wingerd, Lokeren
Prijs: 25 euro

Jongerenweekend

vrijdag 24 – zondag 26 oktober
voor jongeren tussen 16 en 30 jaar
Plaats: De Wingerd, Lokeren
Prijs : 31 euro

Kinderweekend

zaterdag 8 – zondag 9 november
voor kinderen tussen 8 en 12 jaar
Plaats: De Wingerd, Lokeren
Prijs: 25 euro

Inschrijven kan bij :

Op Vrije Voeten, Schermersstraat 32 - 2000 Antwerpen - 03 / 226 91 95 - ovv@jeugdwerknet.be
Het geld kan gestort worden op rekeningnummer: 001-0476849-73 met vermelding van je naam en activiteit

De OVV-weekends worden weerom fantastisch!!! Schrijf je snel in!!!

Zaalvoetbaltornooi 1 november

Op zaterdag 1 november 2003 geven Gent Rabot en OVV samen de aftrap voor het jaarlijkse VPKB zaalvoetbaltornooi. Dit tornooi, dat één van de grootste sportevenementen is van het kerkelijk werkjaar, is na een jarenlange traditie reeds aan zijn 24ste editie toe.

Behalve het voetballen, zal er ook dit jaar mogelijkheid in overvloed zijn om elkaar weer te kunnen ontmoeten, een babbeltje te slaan, te komen supporteren voor je favoriete ploegen (of voor allemaal), de gezellige sfeer op te snuiven, een gezellig dagje uit te hebben, ...

Vooraleer we volgend jaar een kwart eeuw zaalvoetbal in de VPKB gaan vieren, willen we ons dit jaar nog een keer richten op een dag waar het draait om sportiviteit, ontmoeting, gezelligheid en vriendschappelijkheid (absoluut niet in volgorde van belangrijkheid!!) Wat kan je allemaal verwachten op die dag?

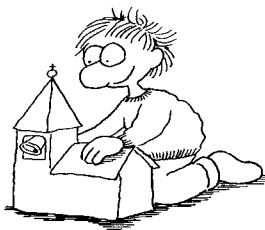
- Er zal gevoetbald worden...
- Voor supporters en bezoekers is er ruim plaats op de tribunes en op het voetbalterras (met uitzicht op de zaal, zonder glas er tussen!!) om de wedstrijden van dichtbij en van ietsje verder weg te kunnen volgen.
- Anderen kunnen zich ook terugtrekken in het cafetaria waar er met een warme koffie of een fris drankje eens gezellig bijgebabbeld kan worden.

- Voor de kinderen zal er een uitgebreid aanbod van randanimatie zijn. Op die manier kunnen ook zij deel uitmaken van de dag. Bovendien hebben hun ouders een excuus minder om niet te komen...
- Voor de hongerige medemensen zullen overheerlijke en verse hotdogs voorzien worden om de knorrende magen te stillen.
- Het zal gezellig worden...

Iedereen welkom, al dan niet met sportschoenen, maar zeker niet zonder je goed humeur en je 'supportersstem'!!
Zin gekregen om langs te komen? Het adres is :
Sportcentrum "Ter Wallen",
Sportstraat 1 - 9820 Merelbeke
Zin gekregen om een ploeg in te schrijven? Surf een keertje naar www.1november.be of bel/mail een keertje naar OVV (vraag naar Pieter)

Nieuws uit de coördinaties

Kindernevendienst

Protestantse Solidariteit

Uw NGO voor ontwikkelingshulp

Het symbool van de berg

“Mijn God is zo groot, zo sterk en zo machtig”

Hieronder vindt u een mogelijkheid voor een zondagschoolmoment uitgewerkt, rond het symbool van de berg.

- Een inleefverhaal : laat de kinderen op een kussen op de grond zitten en de ogen dichthouden, om zich om het verhaal dat verteld wordt innerlijk te beleven.

- Er was eens een heel klein jongetje dat op trektocht was, in een streek met een hele hoge berg. Vertel hoe moeilijk het wel was om die berg te beklimmen, hoe eng het uitzicht beneden was, dat hij soms struikelde, dat er geen eind aan leek te komen; de top kwam maar niet dichterbij ... tot hij uiteindelijk boven kwam. Vertel over het magnifieke uitzicht, over het fantastisch gevoel dat hij had, over hoe dicht hij wel bij de wolken was.

- Toon enkele foto's van bergen, vraag of de kinderen zelf al eens een ervaring op een berg hadden en laat ze erover vertellen. Een berg is een machtig iets, een hindernis.

- In lang vervlogen tijden werden tempels op de bergen en heuvels gebouwd, omdat men er het gevoel had, dicht bij God te zijn. Enkele foto's van opgravingen kunnen hierbij aangereikt worden. Een foto van een berg, waarvan de top in de wolken zit, zal de kinderen duidelijk maken dat een berg eigenlijk de verbinding vormt tussen he-

mel een aarde. Vandaar dat in de bijbel ontmoetingen met God vaak op een berg gebeuren.

- Het verhaal bij uitstek hier is dat van Mozes die de tien woorden ontving. Parallel daaraan kan je misschien ook vertellen over de bergrede; Jezus sprak woorden die van God kwamen, toen hij vanop de berg de mensen toesprak.

- Een berg is ook een symbool voor een hoogtepunt in je leven, een ervaring die je fantastisch vond. Vraag de kinderen naar van die onvergetelijke momenten. Verzamel en formuleer ze in een groot dankged.

- Een passend liedje is “Mijn God is zo groot”.

*Mijn God is zo groot, zo sterk en zo machtig,
Er is niets dat God niet kan doen
De bergen schiep Hij,
Rivieren erbij,
De sterren die maakte Hij ook.
Mijn God is zo groot, zo sterk en zo machtig
Er is niets dat Hij niet kan doen.*

Katelijne DEPOORTERE,
Vicariss Antwerpen-Zuid

Protestantse Solidariteit (PS) is sinds 1979 als NGO voor ontwikkelingswerk erkend door de Belgische regering .

Deze VZW voert ontwikkelings- en nood-hulpprojecten uit met eigen middelen (giften), met subsidies en met co-financiering door de Belgische overheid of andere organisaties.

Protestantse Solidariteit zet zich in voor een beter bestaan voor de plaatselijke bevolking door een betere toegankelijkheid tot gezondheidszorg, drinkwater, voldoende en gevarieerde voeding, onderwijs.

Protestantse Solidariteit hecht grote waarde aan her behoud van de autonomie van de partners.

Marsveldstraat 5
B-1050 Brussel
Tel. + 32 2 510.61.80
Fax + 32 2 510.61.81
e-mail
solidarite.protestante@skynet.be
Rekening 068-066 90 10-28
(bedragen vanaf Euro 30 zijn fiscaal aftrekbaar)

Oktober

- 08 Districtsvergadering
Antwerpen-Brabant-Limburg
19.30u.
- 17 Synodale raad
BRUSSEL
- 18 Vlaamse Diaconale Dag
TURNHOUT
- 25 Districtsvergadering Oost-
en West-Vlaanderen
14.00 uur - PCC GENT

Nieuws uit de gemeenten

Omzien naar elkaar

Een cursus over bezoekwerk in en om de gemeente ...

Binnenkort wordt er een korte cursus gehouden over bezoekwerk in en om de gemeente. Het gaat om drie avonden, speciaal bedoeld voor kerkenraadsleden en bezoekmedewerkers, maar ook andere geïnteresseerden zijn van harte welkom.

Het initiatief voor de cursus ligt bij de kerken in het Brusselse, terwijl dr. Jaap DE LANGE, professor Praktische Theologie aan de faculteit zijn medewerking heeft toegezegd voor alle avonden. Tijdens deze avonden zullen verschillende vragen aan bod komen. We zullen met elkaar nagaan wat pastoraal werk voor ons betekent; waarom we dat eigenlijk doen; hoe we het invullen; wat we moeilijk vinden... Met behulp van verschillende werkvormen hopen we tot boeiende en zinvolle avonden te komen. De drie avonden horen bij elkaar, maar zullen wel elk een eigen accent hebben.

<i>Wat?</i>	<i>Cursus bezoekwerk</i>
<i>Wanneer?</i>	<i>Woensdag 1, 15 en 29 oktober a.s.</i>
<i>Hoe laat?</i>	<i>Van 20.00 tot 22.15u.</i>
<i>Waar?</i>	<i>In de Graanmarktkeik te Brussel</i>
<i>Voor wie?</i>	<i>Voor u en jou, die denkt: "Wat leuk", of "wat nuttig", of "wat interessant", of...</i>

De 1ste avond (1 oktober a.s.) heeft als thema "Hoe zit het in onze gemeente?". Daarbij gaat het niet alleen om uitwisseling over hoe het in de verschillende gemeenten georganiseerd is, maar ook over hoe het zou kunnen. Misschien doen we van elkaar en van de inleider goede ideeën en ervaringen op om mee te nemen. De 2de avond (15 oktober) gaat heel concreet over "op bezoek gaan". Je maakt een afspraak met mensen; je komt binnen, en dan...? In groepjes werken we rond een bepaalde situatie en gaan we na waar we op stuiten, als we op bezoek gaan. De 3de avond (29 oktober) komen vooral een heleboel vragen aan de orde rond "Wat doe ik als ...?" Er kan tijdens een bezoek immers, soms ook heel onverwacht, van alles op tafel komen. Hoe ga ik om met moeilijke vragen? Waar kan ik zelf weer hulp halen?

Cursus over samen gemeente zijn

Ook hier verzorgt dr. Jaap DE LANGE het inhoudelijke gedeelte. Het thema komt aan de orde tegen de achtergrond van een visie op de gemeente, waarbij het priesterschap van alle gelovigen voorop staat. In de praktijk betekent het echter toch vaak, dat

predikant en kerkenraadsleden veel moeten opknappen. We kunnen het ook zo formuleren: hoe kunnen we als gemeenteleden actief in de gemeente meedoen en de gemeente mee opbouwen, zonder alles aan predikant en kerkenraad over te laten?

<i>Wanneer?</i>	<i>14 oktober (te Aalst), 28 oktober (te Dendermonde), 11 november (te Denderleeuw).</i>
<i>Hoe laat?</i>	<i>19.45 - 22.15u.</i>
<i>Voor wie?</i>	<i>De avonden zijn met name bedoeld voor kerkenraadsleden (incl. predikanten) maar ook andere geïnteresseerden zijn welkom. <u>Het is wel aangewezen dat u alle drie de avonden kunt bijwonen.</u></i>

***Beide cursussen worden mede georganiseerd door het
Volwassenenvormingswerk***

Nieuws uit de faculteit

Opening academisch jaar Faculteit

De openingsplechtigheid van het academisch jaar 2003-'04 vindt plaats op donderdagmiddag 2 oktober a.s. om 17u00 in de oorspronkelijke Methodische kerk aan de Marsveldstraat 5, 1050 Brussel. Zoals gebruikelijk houdt de voorzitter van de Raad van Bestuur, Prof. dr. Chr. Peeters, een toespraak en worden diploma's uitgereikt aan studenten die hun studie met goed gevolg afsloten. Deze zitting heeft een extra feestelijk tintje en staat in het teken van de herdenking van het 300^e geboortjaar van de Engelse geestelijke John Benjamin Wesley die met zijn broer Charles grondlegger zou worden van het methodisme. Een bijzondere herdenkingsrede zal worden uitgesproken door prof. dr. Jean-Pierre Van Noppen (ULB). De titel is *Lire Wesley aujourd'hui: avec l'ordinateur et le coeur*.

Studie aan de faculteit

In globo biedt de Faculteit drie studieroutes aan: men kan regulier studeren, men kan in deeltijd studeren en men kan als toehoorder een specifieke cursus volgen. Bijzonderheden staan vermeld in de studiegids voor het academischjaar 2003-2004 (adres zie onder). Deze gids geeft allerlei bijzonderheden over het komende studiejaar, zoals een overzichtelijke universitaire agenda en kalender. Tevens bevat hij nuttige gegevens, b.v. adressen van hoogleraren en docenten, een korte beschrijving van het vernieuwde onderwijssysteem, de bachelor-masterstructuur, waarmee de Faculteit in september een begin maakt, de (her)inschrijvingsprocedure, de studiekosten, een korte inhoudelijke aanduiding van de vakgebieden enz.

Faculteitsgebouw

Tijdens de zomervakantie is er weer druk verbouwd. De aula, de refter en de belendende vertrekken zijn grondig gerestaureerd en verfraaid. Ook aan de bibliotheek is behoorlijk gewerkt; de boekenbestanden zijn herzien en uit de opslag in de kelder zijn bepaalde werken opgediept om een plaatsje te krijgen in de bib zelf; andere boeken moesten wijken en zijn naar de kelder gebracht. Tevens zijn de tijdschriften

herschikt en voortaan beter bereikbaar gemaakt. De collectie lees- en studiemateriaal waarover de Faculteit beschikt mag zeer bijzonder worden genoemd.

Publiekslezingen

In vorige Info's is hierover al uitgebreid bericht. De lezingen zijn in volle gang en worden op woensdagmiddag 22.10.03 afgesloten door de Vlaamse schrijfster Monika Van Paemel. Haar bijdrage heet: *Schrijven voor een ander Europa*. Voor het bijwonen van deze lezing wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd. Inlichtingen dr. J. Wiersma (02-527. 47. 23).

Stem van het Boek

Door ziekte van medewerkers is de normale verschijning van de *Stem van het Boek*, het bibliografisch orgaan van de Faculteit, enigszins ontregeld. Midden september is aflevering 2 pas uitgekomen. De redactie hoopt dat eind september aflevering 3 kan worden gepresenteerd, om daarna weer borg te staan voor de gebruikelijke gang van zaken. Dr. Anne-Marie Reynen verzorgt het hoofdartikel van nr. 3. Zij besteedt aandacht aan het werk van Daphne Hampson, een feministisch theoloog, die verbonden is aan de universiteit van St.-Andrews in Schotland. Losse nummers zijn steeds verkrijgbaar en men kan zich te allen tijde abonneren (via het bureau van de Faculteit, zie onder).

Contact

De eigen website is te vinden op <http://protestafac.ac.be>.
Het emailadres is info@protestafac.ac.be.

UNIVERSITAIRE FACULTEIT voor
PROTESTANTSE GODGELEERDHEID
Secretariaat: mevrouw Anne Joué
Bollandistenstraat 40
B-1040 BRUSSEL
(bij metrohalte Merode,
Montgomery of Thieffry + 5 min.
te voet)
Tel.: 02-735.67.46
Fax.: 02-735.47.31
e-mail ufpg@vpkb.be)

In de wandelgangen opgevangen...

Pluralisme beleven

Na de synodedag van maart 2003 over de rijkdom maar ook over de beperkingen van het pluralisme, heeft de synodale raad opnieuw een werkgroep ingesteld met de opdracht om een volgende synodedag te organiseren om het thema verder te bespreken.

Deze dag zal - zoals de vorige - open staan voor alle geïnteresseerde VPKB-leden en zal plaatsvinden op **zaterdag 20 maart 2004** in het Brusselse. Als titel werd gekozen voor *Het gezag van de Schrift, een twistappel*. In de voormiddag krijgen verschillende sprekers het woord en in de namiddag worden er opnieuw workshops gehouden.

Feest in Ronse

De VPKB Ronse viert 100 jaar protestantse kerk met een expositie (vond in september plaats) en op vrijdag 10 oktober om 20u is er in de kerk een optreden van het solisten ensemble orthodoxe Kosaken.

Bijbelse iconografie in de eeuw van Rembrandt

Cursus van Hugo VAN DE WALLE
5, 12, 19 en 26 november 2003
van 14-17u.
Universitaire Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid

Rouw en levensbeschouwing

Studie- en ontmoetingsdag
22 november 2003 van 9-16u.
Domein De Hoge Rielen
Molenstraat 62
Kasterlee

Bijzondere zondagen 2003-2004

14.09.03	Jeugd
05.10.03	Gerechtigheid en vrede
12.10.03	Kerk en Israël
21.03.04	Werelddiaconaat & ontwikkelingshulp
23.05.04	Roepingen

Nieuws van hier en daar

Psalmennamiddag

Op zaterdag 4 oktober organiseren Bijbelhuis Brugge en het Vlaamse Bijbelgenootschap (VBG) in samenwerking met de zusters van de St. Trudo Abdij, een psalmennamiddag in de Abdij te Male (Brugge).

Op die dag zal de nieuwe interconfessionele bijbelvertaling (NBV) van de psalmen in de kijker worden geplaatst. Alfons JAAKKE, NBV-vertaler van de psalmen en Frans LEFEVRE, directeur Bijbelhuis, zullen de psalmen vanuit verschillende invalshoe-

ken belichten. In de NBV heeft men geprobeerd om zoveel mogelijk recht te doen aan de poëtische aspecten van de Hebreeuwse tekst. Door alle eeuwen heen zijn de psalmen voorgelezen en gezongen; ook deze namiddag wordt opgeluisterd door de voordracht van enkele psalmen en wordt afgesloten met de gezongen NBV-psalmen in een vesperdienst.

*St. Trudo Abdij te Male (Brugge)
Zaterdag 4 oktober, 15.00-18.30u.*

SILO-Nederland steunt projecten

Hebt u nog een extra financiële steun nodig voor een diaconaal project of een bijzondere activiteit in uw gemeente? Misschien dat de "Stichting Silo-Nederland" u dan kan helpen!

De Stichting Silo-Nederland is al lang geleden opgericht : in 1893. Al 110 jaar heeft Silo-Nederland als doel om steun te bieden aan het evangelisatiewerk, aan diaconaal-missionaire doelen en aan projecten van gemeenten die nu de VPKB vormen. In het bestuur van Silo-Nederland zitten predikanten uit de Nederlandse Hervormde Kerk, die vroeger als student aan de Faculteit in Brussel theologie hebben gestudeerd of als predikant ergens in Vlaanderen werkzaam zijn geweest. In ieder geval mensen met een warm hart voor de Verenigde Protestantse Kerk in het Vlaamse deel van België.

Jaarlijks worden plaatselijke gemeenten en diaconieën in Nederland aangeschreven met het verzoek om een collecte te houden ter ondersteuning van plaatselijke projecten uit de VPKB. De kerkelijke gemeenten in Nederland doen op vrijwillige basis aan deze collecte mee, die bekend staat met de naam: "diaspora-

collecte". Diaspora betekent letterlijk "verstrooiing" en meestal wordt bedoeld : leden van een kerkgenootschap die verstrooid wonen tussen andersdenkenden. Dat is dan ook het doel van die "diaspora-collecte": vanuit een iets meer comfortabele protestantse positie in Nederland worden protestanten in België – die in een uitgesproken minderheidspositie leven – gesteund.

De Stichting Silo-Nederland bulket niet van het geld en belooft geen grote bedragen. Maar misschien kunnen we wel dat financieel steuntje in de rug bieden dat uw gemeente nodig heeft.

Aanvragen voor deze steun, met een duidelijke beschrijving van het project of de activiteit, kunt u indienen op ons secretariaat: "Stichting Silo-Nederland", p/a De Boomgaard 12, NL-6582 CL Heumen, Nederland. Elke aanvraag wordt serieus genomen.

Ds. Philippe BEUKENHORST
(voormalig predikant
Antwerpen-Noord en Menen)

Nieuws van hier en daar

Migranten in Europa

De kerken moeten beseffen dat Europa steeds meer gestalte krijgt. Locale sociale initiatieven hebben slechts kans van slagen in een Europese context. Politieke en kerkelijke leiders die Europese problemen enkel lokaal aanpakken, ontdekken dat dit in deze snel veranderende wereld onmogelijk is. Dat is met name het geval voor één van de belangrijkste programma's waarover tijdens de Conferentie van Europese Kerken in Trondheim (Noorwegen) tijdens de zomer 2003 werd gesproken: het werk onder migranten en vluchtelingen. Een korte introductie van de problematiek door één van de deelnemers aan de conferentie, dr. G. LIAGRE.

Korte presentatie

De Europese oecumenische commissie voor migranten houdt zich vooral bezig met vragen rond migratie en integratie, vluchtelingen en asielzoekers, anti-racisme en anti-discriminatie.

De commissie wil lokale kerken stimuleren om hierin hun christelijke verantwoordelijkheid op te nemen. Omdat sinds 1999 deze topics een Europese zaak zijn, is het bovendien belangrijk ook aan de Europese beleidsmakers de stem van de kerken te laten horen. Migratie is namelijk al lang geen nationaal probleem meer. Het heeft globale proporties aangenomen. De commissieleden onderstreepten in Trondheim onder andere de gevolgen van de toetreding van een aantal nieuwe - voornamelijk Oost-Europese - lidstaten in 2004, voor het Europees migratiebeleid. Dit zal in de toekomst ook op deze nieuwe lidstaten van toepassing zijn. Momenteel stromen echter vanuit deze landen nog steeds vluchtelingen naar het Westen door. En er is nog een ander probleem. Nationale wetgevingen kunnen een afgrenzing voor migranten en asielzoekers willen, doch uit puur economische redenen worden door diezelfde landen voor bepaalde sectoren nog steeds buitenlandse werknemers aangetrokken. Slechts door samenwerking op Europees vlak kan deze globale problematiek worden aangepakt en in goede banen geleid.

Nieuwe problemen

Migratie is geen maatschappelijk randfenomeen. Cijfers tonen aan dat er wereldwijd sprake is van ongeveer 150.000.000 mensen. Nochtans

heeft ditzelfde onderzoek aangetoond, dat op Europees vlak het aantal migranten de laatste jaren relatief stabiel is gebleven. Het is vooral in landen aan de buitengrenzen, zoals Italië, dat nieuwe problemen zijn ontstaan. Het fenomeen van de bootvluchtelingen is hieraan uiteraard niet vreemd. De Europese oecumenische commissie voor migranten wil zich, onder andere in nauwe samenwerking met de Italiaanse kerken, de komende jaren daarom in haar studiewerk op twee zaken concentreren. Intern op de gevolgen van het wegvallen van de binnengrenzen, en extern op de globalisering.

Familiehereniging

In november 1999 aanvaardde de Europese commissie het eerste voorstel over het belangrijkste legale immigratiemiddel: de familiehereniging. De commissieleden onderstreepten in Trondheim het belang van dit voorstel. Uit onderzoek blijkt immers dat familiehereniging één van de meest efficiënte maatschappelijke integratiefactoren is. Daartoe dienen echter ook lokale integratieprogramma's te worden uitgewerkt. Op dat niveau komen ook de plaatselijke kerken en sociale centra in het vizier. Niemand twijfelt er aan dat de integratie soms moeilijk verloopt, maar het is ook een feit dat onder andere kerkelijke hulpprogramma's hier van cruciaal belang zijn.

Vluchtelingen

Een apart luik vormt de vluchtelingenproblematiek. Wereldwijd is sprake van niet minder dan 22.000.000 mensen. Ook hier heeft de Europese commissie reeds een aantal concrete initiatieven genomen. Ze werden door de Europese oecumenische commissie voor migranten bestudeerd en van commentaar voorzien, waarna het lobbywerk kon beginnen om ook de kerkelijke stem in de Europese regelgeving mee te laten horen. In 2003 en 2004 zullen vanuit de Europese kerken een aantal internationale conferenties rond dit probleem worden opgezet.

Mensenhandel

Eén van de meest boeiende werkgroepen waaraan we mochten deelnemen, sprak over de mensenhandel. Deze nieuwe vorm van slavernij blijft in veel kerken – ook in de VPKB – nog steeds onbesproken, maar treft duizenden mensen die worden uitgebuit, misbruikt of zelfs fysiek gemarteld. Vooral inzake preventie kunnen de Europese kerken, onder andere door voorlichting, hierin een belangrijke rol spelen. Er wordt momenteel tussen verschillende kerkelijke organisaties een Europees netwerk uitgebouwd, dat slachtoffers van mensenhandel weer naar hun land van oorsprong (vaak Oost-Europese landen) kan repatriëren.

Conclusie

Uit het bovenstaande blijkt het belang dat de Europese kerken hechten aan goede onderlinge communicatie. Het uitbouwen van Europese netwerken is in de bestrijding van mensenhandel, maar ook in de bespreking van de migratieproblematiek en het asielbeleid, van essentieel belang. De kerken die besluiten om zich niet op Europees vlak te profileren en te integreren in de bredere oecumene, dreigen niet enkel geïsoleerd te raken. Ze zijn ook machteloos als het grote problemen betreft. Alleen zijn we als Verenigde Protestantse Kerk in België klein. Samen met de andere Europese kerken zijn we echter sterk en kunnen ook wij onze stem laten horen. Enkel zo zal in het Europa van morgen de christelijke boodschap niet verloren gaan en ook in het sociaal beleid weerspiegeld kunnen worden.

Dr. Guy LIAGRE

Nieuws van hier en daar

PROTESTANTS
TIJDSCHRIFT
ROND GELOOF
EN SAMENLEVING

Goeie Genade

Speciale actie kerstnummer

*Dit nummer met de titel "Goeie Genade" is ook bedoeld om uit te delen in de kerstdienst of om in kerstpakketjes te doen. Bij bestelling van minstens 10 nummers betaalt u slechts Euro 0,62 per nummer (exclusief port). Vanaf 50 exemplaren kost een nummer Euro 0,50. Opgave **vóór 1 november 2003** op onderstaand adres.*

De Bijbelse bijdragen zijn van redactieleden Egbert ROOZE en Ernst VEEN. Over de priester Zacharias aan wie een zoon wordt beloofd, die de mooie naam "de Heer is genadig" (Jochanan) moet dragen. De N.T.'ische Abraham - Zacharias op hoge leeftijd - gelooft het echter niet (meer). Een Messiaanse wegbereider ziet hij niet zitten. De burens en verwanten weten niet waarom dat kind Jochanan zou moeten heten en niet 'gewoon' Zacharias(ke) : zo vader, zo zoon. Van deze verrassende 'genade' hebben ze nog niet veel begrepen. Toch breekt de genade tegennatuurlijk door.

Een tweede bijdrage gaat over de betekenis van 'Genade vinden bij God en mensen'. En Jezus nam toe in genade bij God en bij de mensen

(Lucas 2 : 52). Wat betekent dat? Hoe 'vind je' die genade? Hoe vind je genade bij elkaar? Welk geheim steekt hierachter?

Ook is er een maatschappijkritisch artikel door Kees POSTHUMUS : "Gratis, voor niks?". Waar vind je in onze wereld nog het gratuite, het belangloze? In de wereld is het principe 'voor wat, hoort wat'. Waar komt het genadige nog aan bod, het echte gratis geven en leven, het 'geinige' en speels dat het leven zo vrolijk maakt?

Verder zijn er nog korte bijdragen. De Open Poort is mooi geïllustreerd en doorspekt met (liturgische) teksten en beelden uit de kunst ter verfraaiing en ter verdieping van het thema.

Abonnement à Euro 19 per jaar en losse nummers à Euro 2,50 zijn te bestellen bij de administratie : De Open Poort, Postbus 41 - 2650 Edegem of per mail : deopenpoort@vpkb.be

Zie ook : www.vpkb.be/DeOpenPoort

Nieuws van hier en daar

Wat heeft godsdienst met vrede te maken?

Theologen op reis naar Israël en Palestina

In juni 2003, een tijd waarin de familie geschokt reageerde ('Israël? Daar is toch oorlog?'), vlogen 12 theologen uit Nederland, België en Zweden naar Jeruzalem. We gingen op bezoek bij Israëli's en Palestijnen die ook in het huidige klimaat blijven zoeken naar wegen van vrede. 'Jullie hebben alleen duiven gehoord', zei een Israëlische criticus toen hij hoorde wat we allemaal gedaan hadden. Logisch: de haviken krijgen we er dagelijks gratis bij op de TV ! Hier lag een neventhema dat zich steeds meer opdrong: wat doen de media met ons, en wat kunnen wij daar zelf aan doen?

Het schema van de wereldpolitiek

De smaak van oorlog en media-invloed overheerst, wanneer we horen dat enkele minuten voor onze terugkomst van een excursie een bus ontploft is door een zelfmoordaanslag, een paar honderd meter van ons logies. Bedrukt kijken we naar de TV om het aantal doden te vernemen: 16 of 17?, terwijl we de ziekenauto's af en aan horen rijden en een helikopter boven ons hoofd rondcirkelt. De explosie is een schakel in een keten van geweld, en volgt op een liquidatie-aanslag tegen een extremistische Palestijnse leider waarbij veel burgerslachtoffers vielen. Slechts krachtige druk van buitenaf kan de vicieuze cirkel doorbreken, zeggen insiders. Maar de enige macht die zulke druk kan uitoefenen, de VS, lijkt vooralsnog blindelings de kant van Sharon te kiezen. Sharon die, inspeland op het Amerikaanse post-11-september gevoel, zijn anti-Palestijnse politiek handig weet te verkopen als een strijd tegen het terrorisme. De angst van de Israëlische burgers, de angst of hun kinderen en familieleden wel heelhuids thuis zullen komen, lijkt hem gelijk te geven, en daar is het erg moeilijk tegen te redeneren. Hoe blijf je in zo'n situatie immuun voor het virus van het antizionisme, dat zich met de snelheid van satelliet-TV over de aardbol verspreidt? En is dat eigenlijk geen nieuwe vorm van anti-semitisme, bestaande uit een coalitie van Arabisch vernederingsgevoel jegens

de Joodse staat en een herboren Europese weersin tegen Joden? Het lijkt erop dat de Irak-oorlog met zijn nasleep de wereld heeft gepolariseerd in elkaar wederzijds uitsluitende kampen, waarin elk verzet tegen Amerika's automatische steun voor de Joodse staat naar dit nieuwe anti-semitisme lijkt af te glijden. Kun je dit nu het resultaat noemen van die ene perfect georganiseerde, door anti-westerse haat gedreven aanslag van 11 september 2001?

De media polariseren mee, aan beide zijden. Als je alleen de TV en de gratis nieuwsbladen volgt, versmalt je denken tot het schema van ofwel een anti-islamitisch ofwel een anti-zionistisch standpunt. Hoe ontkomen we daaraan? Waar vinden we de informatie, waar horen we de verhalen die ons aan het schema doen ontkomen? We willen ons de situatie leren voorstellen in al haar complexiteit. We gaan op zoek naar Joden, Islamiëten, Arabische Christenen die denken als *mensen* en niet als automaten.

Een innerlijk, verborgen licht

Het thema van de reis is de vraag: wat heeft godsdienst met vrede te maken? Wij zijn gewend, de rol van de religie alleen negatief in te schatten: religie die verblindt, religie die leidt tot exclusieve, gewelddadige standpunten, religie die haat voortbrengt. Allemaal waar, maar het kan ook anders. Godsdienst bepaalt het leven van alle betrokken partijen. Geloof je in

de mogelijkheid van verandering, dan geloof je ook in een positieve rol van de godsdienst.

Een indrukwekkend getuigenis komt van Geriës Khouri, een Grieks-katholiek historicus. Tien jaar geleden zat hij op de lijn van de Palestijnse bevrijdingstheologie, die met het Jodendom weinig op had en Israëli's alleen als vijanden zag. Religie was een drijfveer in zijn strijd. Waardoor het bij hem veranderd is, blijft voor ons een raadsel, maar feit is dat hij nu spreekt vanuit zijn ervaring in de liturgie, in de dagelijkse gebeden. Daar vindt hij zijn rustpunt en daaruit peurt hij kracht en zelfrespect. Wat de Israëli's betreft, gaat hij nu uit van de woorden van Jezus: 'Heb je vijanden lief.' Niet om ze gezellig op de koffie te vragen, verduidelijkt Khouri, want er is oorlog en het blijven je vijanden. Maar om ze in je gebeden op te dragen aan de Heer, dat Hij ze genezen mag van wat jijzelf ziet als hun verkeerde instelling. Het klinkt simpel, maar het is een geestelijke overwinning. Een andere keer komt Khalid Abu-Ras spreken over het islamitische gebed. Hij doet aan de orthodox-joods georiënteerde Bar-Ilan Universiteit een doctoraal onderzoek over de invloed van de arabische filosoof Al Ghazzali op joodse denkers uit zijn tijd. Het is een innemend mens, attent op zijn gehoor en bedachtzaam in zijn formuleringen. Hij heeft zijn gebedstapit meegenomen waarop hij onbeschoord de verschillende

gebedshoudingen toont, en hij zegt daarbij als van vanzelfsprekend de bijpassende gebedsformules. Het is of hij voor onze ogen een onzichtbaar heilgdom binnengaat, waar een verborgen licht schijnt dat alles omstraalt en in een andere verhouding zet. De inspiratie tot zijn houding van rust en tolerantie vindt hij in mystieke stromingen in de Islam. Een derde spreker die mij trof is Aryeh Geiger, hoofd van een pluriform-religieuze middelbare school. Bezorgd, wat wit weggetrokken begint hij aan zijn exposé, maar gaandeweg komt hij in vorm, gaan zijn ogen glimmen en begint zijn omvangrijke, beerachtige lichaam te bewegen als in een dans. Hij houdt van de ellips, de zegswijze die meer weglaat dan uitsprekt. Hij stamt uit een familie in het bergdorp Safed waar eeuwenlang mystieke rabbijnen resideerden, vertelt hij, maar hij zegt niet wat dat voor hemzelf betekent. Zijn uitgangspunt als religieus bruggenbouwer: 'Eens komt er een dag dat het Israëlijsch-Palestijnse conflict voorbij is, daar moeten we gewoon van uitgaan. Dat bevrijdt ons van het dwangmatig streven naar onmiddellijk resultaat.' Tegen middernacht gaat hij weer naar de hangplek van zwerfjongeren in de Ben-Yehuda, zegt hij. Daar komen veel kinderen uit de extreem ingestelde religieuze nederzettingen in Palestijns gebied. Samen met anderen biedt hij hun soep en brood en, omdat hij hun taal verstaat, zwijgend begrip. Op een van de laatste ochtenden spreken Debbie Weisman van de Yedidya-synagoge in Jeruzalem en bisschop Younan van de Palestijnse Lutherse kerk. Beiden zijn werkers voor de vrede, ze kennen elkaar goed. Samen een lezing geven doen ze zelden; een groep vredezoekers biedt daartoe de gelegenheid. Roerend is hun non-verbale contact, hoe zij elkaar laten voorgaan bij het spreken, aanvullen, tegen spreken ook. Het gaat over de beeldvorming van de ander in de eigen gemeenschap, in relatie tot het land dat beide gemeenschappen bewonen. Beiden benadrukken de noodzaak van informatie over de ander, de in Amerika geboren Jodin

met wat meer nadruk dan de Palestijnse Christen, lijkt het. Zeker, beiden zijn idealist. Maar kun je in de mogelijkheid van vrede geloven, als je geen idealist bent? Ze fantaseren over een toekomstige situatie, waarin Joods en Palestijns nationalisme naast elkaar bestaan en de wederzijdse erkenning het Land doet vloeien van melk en honing.

Luisteren naar de ervaring van de ander

Andere hoopgevendende berichten gaan over de kunst van het luisteren naar elkaars traumatische ervaring. Het is een kunst die geleerd kan worden, en dat is hoopvol voor twee volken met ieder hun eigen trauma dat het luisteren de naar ander uitsluit. Israël's en Palestijnen rivaliseren om de aanspraak op de slachtofferrol. Dan helpt het niet, die rivaliteit van buiten af aan de kaak te stellen. Een oplossing is alleen mogelijk, als beide kanten hun verhaal kunnen vertellen, de vreselijke ervaring van de Holocaust of Sjoa en die van de Naqba, de vlucht en verdrijving van grote groepen Palestijnen en de verwoesting van honderden dorpen na de stichting van de staat Israël. De kinderen en kleinkinderen van de slachtoffers van toen lopen rond met de last van het verleden, die alleen minder kan worden door hem te delen.

Er gaat een e-mail rond van Yossi Klein Halevi, een Israëlijsche journalist die deelnam aan een reis eerder dit jaar van een paar honderd Joden en Arabieren naar Auschwitz. Het begin luidt: "Als we uit de ondergrondse crematoria komen, pakt Ali, een Arabisch-Israëlijsche scouting-leider, mijn arm en vraagt: 'Is het makkelijker of moeilijker met het verleden om te gaan, als je hier bent?' Het is zo onverwacht om als Jood door een Arabier getroost te worden in Auschwitz, dat al mijn opgekropte woede, vanaf de Holocaust tot en met de Intifada, wijkt voor mijn verdriet."

Een ander verhaal horen we in de kibboets Lochamei ha-gettaot, ('De ghettostrijders'), waar een educatief Holocaust-museum is met Joodse en Arabische scholieren als belangrijke

doelgroep. Een zo'n groep scholieren had al meer dan een jaar geregeld ontmoetingen waarin zij geleerd hadden, openlijk hun gevoelens van woede en vijandschap uit te spreken en ook te luisteren naar die van de ander. In september 2001 waren ze op een reis naar het buitenland, toen hun retourvlucht werd afgebroken vanwege de aanslagen in de VS. De boodschap was dat in elk geval de Arabische kinderen en hun begeleiders niet door konden reizen vanwege de strenge veiligheidscontroles. Daarop besloten de Joodse en Arabische kinderen unaniem dat ze dan allemaal zouden blijven. Na veel heen en weer gebel kon uiteindelijk de hele groep terugkomen. Het naar elkaar leren luisteren had een solidariteit geschapen die sterker was dan het angstklimaat van na 11 september.

Christenen zijn in Israël/Palestina een kleine, maar bonte minderheid. Niet alleen de verschillende soorten Palestijnse Christenen maar ook de aanwezige westerse Christenen zijn verdeeld. Naast vertegenwoordigers van de Rooms-katholieke en Protestantse kerken zijn er Evangelische Christenen verenigd in de 'Inter-nationale Christelijke Ambassade'. De uitleg die we hier krijgen is een mengsel van biblicisme, chiliasme en politieke sympathie voor de regering-Sharon. De *road map*, het Amerikaanse 'stappenplan' naar de vrede, vinden zij veel te pro-Palestijns. In plaats daarvan bezitten zij 'Gods eigen stappenplan': de bijbel! Foto's in de ontvangsthallen tonen het bezoek van verschillende Israëlijsche presidenten in de Ambassade.

Onze groep reageert unaniem: zo kun je niet omgaan met de bijbel, zo mag je niet omgaan met de betrokken Israël's en Palestijnen. We mogen het bijbelverhaal niet annexeren, wij moeten het respecteren in zijn eigenheid en subtiliteit. Evenmin mogen we van buitenaf oordelen over het conflict van Israël's en Palestijnen, maar moeten we hun beider concrete verhaal met aandacht beluisteren. Wij bepleiten een *humane hermeneutiek*, een manier van lezen met respect voor de subtiliteit van de

Is God afgeschreven ? Studiedag 29.11.2003

De christelijke kerken voelen zich hoe langer hoe meer in de marge van de samenleving gedreven, alsof zij niets meer in te brengen hebben, alsof religieuze en levensbeschouwelijke overtuigingen enkel tot de privé-sfeer behoren.

De terugloop van het kerkbezoek en de verbroekeling van de geloofsovertuigingen dragen uiteraard bij tot dit gevoel.

De sprekers zullen elk op hun manier (vanuit sociologisch, theologisch en praktisch oogpunt) de uitdaging belichten waarvoor de Kerken zich in de postmoderne samenleving geplaatst weten.

De studiedag, die georganiseerd wordt door de Nationale Katholieke Commissie voor Oecumene en de Verenigde Protestantse Kerk in België, vindt plaats in de Crypte van de Basiliek van Koekelberg (ingang deur 4).

Meer informatie aangaande de inschrijving kunt u graag bekomen op het synodebureau.

Nieuws van hier en daar

(Vervolg van : Wat heeft godsdienst met vrede te maken ?)

Schrift en voor de complexiteit van de menselijke ervaring.

Een gebedssnoer van hoop

De laatste dagen zetten we op een rij wat we gezien en gehoord hebben en wat we daarvan mee naar huis willen nemen. We werken aan een verklaring waarin bovenstaande ervaringen zijn vervat. Vooral zoeken we naar de mogelijkheid om mensen – Joden, Moslims, Christenen – te horen in hun concrete, complexe ervaring. We zoeken naar verhalen die hoop geven op een doorbraak, verhalen die we zouden kunnen doorspelen aan de media en die we gereed kunnen hebben wanneer de komst van de vrede weer eens vertraging oploopt. Verhalen als kralen aan een snoer van verwachting. Een gebedssnoer van hoop.

Peter TOMSON,
hoogleraar UFGP

Verdere deelnemers: P. Thaddée Barnas OSB, Jean-Marie Demarque en Peter Janssen uit België; Håkan Bengts-son en Peter Lööv uit Zweden; Br. Bathos OSB, Henk Broer, Casper van Dongen, Marieke den Hartog, Japke van Malde, Wout van der Spek en Egbert van Veldhuizen uit Nederland.

Organisatie van de reis: Douwe van der Sluis (Stichting CoME) en Tina Blomquist (Zweeds Theologisch Instituut Jeruzalem).

Informatie over verdere seminars:
Douwe van der Sluis,
<do.sluis@wxs.nl>.

De verklaring is te vinden op:
www.sowkerken.nl/zoeken, trefwoord "Jeruzalem".

DR. KOBIA nieuwe secretaris-generaal Wereldraad van Kerken

De Keniaan dr. Samuel Kobia is de nieuwe secretaris-generaal van de Wereldraad van Kerken. Donderdag 29 augustus werd hij door het Centraal Comité (algemeen bestuur) van de Wereldraad voor deze post gekozen. Kobia (56) is de eerste Afrikaan die aan het hoofd komt te staan van de Wereldraad. Hij volgt aan het einde van het jaar dr. Konrad Raiser op, die de functie 11 jaar vervulde.

Sam Kobia is predikant van de Methodisten Kerk in Kenia. Hij studeerde in Kenia en de Verenigde Staten van Amerika. Sinds 1978 is hij betrokken bij het werk van de Wereldraad van Kerken. Hij hield zich onder meer bezig met het Wereldraad-programma ter bestrijding van Racisme en gaf leiding aan het pro-

gramma voor Gerechtigheid, Vrede en Heelheid van de Scheping. Momenteel is Kobia een van de directeurs van de Wereldraadorganisatie en speciale vertegenwoordiger van Afrika. Met de keuze voor dr. Kobia als nieuwe secretaris-generaal hebben de drie grote internationale oecumenische organisaties – de Wereldraad van Kerken, de Lutherse Wereldfederatie (LWF) en de Wereldbond van hervormde/gereformeerde kerken (WARC) – nu alle een Afrikaan als voorman.

Voor meer informatie: zie de website van de Wereldraad van Kerken www.wcc-coe.org.

Nieuws van hier en daar

Voor jongeren tussen de 12 en 20 jaar Oprit 2003, 1 november 2003

Circa 1000 jongeren, tussen de 12 en 20 jaar, ontmoeten elkaar zaterdag 1 november op de manifestatie OPRIT 2003 in Utrecht.

OPRIT 2003 staat bol van vernieuwing, van goede, creatieve ideeën voor de lokale kerk. Het wordt een dag van samen leren, vieren en feesten, met interactieve workshops, een Markt van Mogelijkheden met de beste jeugd-

werk-ideeën in Nederland, een swingende workshop stepdance, bijbels schilderen, een sportiviteitstest, en nog véél meer inspirerende activiteiten.

*Voor meer informatie:
bezoek de website
[www.samenopwegjeugdwerk.nl/
oprit](http://www.samenopwegjeugdwerk.nl/oprit),
of e-mail
samenopwegjeugdwerk@sowkerken.nl*

Wijzigingen jaarboekje

P. 9
COMINES
Past. D. Dilouambaka
Rue de Wervicq 113
7780 COMINES

P. 43
PREDIKANTEN MET EMERITAAT
Past. J. Sombrefte
Rue Saint Martin 1
7100 LA LOUVIERE

Ype SCHAAF overleden

Ype Schaaf, oud-hoofdredacteur van het Friesch Dagblad en voorvechter van bijbelverspreiding in Afrika, is zaterdag op 73-jarige leeftijd in Utrecht overleden.

De hervormde theoloog Schaaf werd geboren in Leeuwarden. Van 1959 tot 1963 was hij secretaris van het bijbelgenootschap in Kameroen en Gabon. Daarna werkte Schaaf vijf jaar lang als informatiesecretaris voor Afrika voor de Wereldbond van Bijbelgenootschappen. Van 1968 tot 1972 was hij bij het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) als adjunct-algemeen-secretaris belast met het binnenland werk. In 1977 volgde de overstap naar de journalistiek. Tot 1990 was hij hoofdredacteur van het Friesch Dagblad. Van 1992 tot 2001 verzorgde hij de eindredactie van Wereld en Zending, het oecumenisch tijdschrift voor missiologie. Schaaf heeft veel over zending en bijbelverspreiding geschreven. Tot zijn publicaties behoren Hij ging zijn weg met blijdschap

(1990), over de geschiedenis en de rol van de bijbel in Afrika, de Afrikaanse weg van Jezus (1996) en Verteren op eigen wijze (2001). Hij werkte ook mee aan de bundel In eigen theologie? (Een eigen theologie?), het eerste theologische werk in het Fries. Daarin wordt de vraag gesteld of het mogelijk is naar Afrikaans voorbeeld een eigen Friese theologie te ontwerpen. Het NBG benoemde Schaaf eind juni tot lid van verdienste. Hij dankte die onderscheiding aan zijn verdiensten als 'ambassadeur van het nationale en internationale bijbelverspreidingswerk'.

Humor in de kerk

Kan ook bij ons
gebeuren!

Protestantse Radio- & TV-uitzendingen

Programma-Informatie oktober 2003

Radio:

*telkens op de 2de en 4de woensdag van de maand op VRT/Radio 1
om 19.20 uur*

- 08 oktober Radiopastoraat - Frank MARIVOET
- 22 oktober Protestanten in Vlaanderen - Frank MARIVOET
- 29 oktober Leven na de dood - Frank MARIVOET

Televisie:

op zondag op CANVAS - 23.00u.

- 12 oktober "Songs of Praise bij de Quakers "
Een overname van de BBC 2002

TV-Erediensten:

In deze maand is er geen uitzending

Contact: Frank Marivoet, C. Meunierstraat 85/0002, 3000 Leuven

Web-Site: <http://www.vpkb.be/pro>

*Ideeën voor een nieuwe
naam voor ons maandblad
zijn nog steeds welkom !*

*Uw voorstellen graag inle-
veren op het adres van de
redactie.*